

Jedlovský horní mlýn, s jedním složením a pilou, držel emfiteuticky 11 měřic $7\frac{3}{4}$ m. rolí, pak 4 měřice $6\frac{1}{2}$ m. luk a pastvin; k tomu 1 měřici $7\frac{1}{2}$ m. lesa. Držitel jeho platil ročně vrchnosti 30 zl. činže bez, dalších závazků.

Jedlovský dolní mlýn, jinak také „Panský“ zvaný, měl jedno složení a pilu. Držitel jeho platil na činži ročně z mlýna 14 zl., k tomu z později vystavěné pily 4 zlaté, celkem tedy 18 zlatých.

Tisovecký mlýn, zvaný „Klečkovský“ měl jedno složení. K němu náležely 22 měřice dominikálních pozemků. Držitel téhož platil na roční činži ze mlýna 10 zlatých a z pozemků 21 zlatý.

Poslední dva mlýny byly na druhé straně hor, ke Kladsku obrácené, a to:

Kerndorfský mlýn na rustikálním, dani podrobeném gruntě, který měl dvě složení a pilu; jeho majitel platil vrchnosti na roční činži 21 zlatý 21 kr.

Mlýn v Grünbornu, také na rustikálu postavený, měl jedno složení a pilu. Držitel jeho platil vrchnostenskému důchodu na činži 15 zlatých ročně.

Posledním panským vodním dílem byla vrchnostenská pila ve vsi Kvasinách, která byla později prodána do dědičného držení, s tím závazkem jejího nového majitele, že bude ročně vrchnostenskému důchodu 8 zlatých činže zapravovat; mimoto povinnost pořezat 30 kusů panských klad na prkna, za mzdu 6 krejcarů od kusu. Naproti tomu byla vrchnost povinna vést vodu až na kolo, na svůj náklad. Při této pile, v dobách stát. nábož. fondu, byla zřízena valcha na plátno a bělidlo, které obojí, i s pilou, bez činže a jiných závazků, bylo prodáno majiteli kvasinského dolního bělidla, do jeho výhradního držení.

PIVOVARY A KRČMY

Další výnosnou, ba jednou z nejvýnosnějších součástí příjmů vrchnosti, byl výnos pivovaru a krčem, které jeho výrobky prodávaly.

Za dob nejstarších na našem panství nacházíme, že pivovar měli solniční občané, kteří již v roce 1386 od pánů z Meziříče, listinou, kterou jim bylo uděleno právo hradecké, dostali také oprávnění k vaření piva. Práví se ve jmenované listině: „Pánve pak obyvatelé města podle vůle své k užítku svému míti mají. Než kdokoliv by v městě po desíti korcích sladu vařil, nám a budoucím našim půl korce sladu dáti má a povinen bude, a jestliže by kdo víc k jedné várce přihotovil, tehdy podle počtu měř pánů více dáti má a to na časy věčné má býti činěno“. A dále: „Krčem také ve všech nahoře jmenovaných žádný míti nemá leč s povolením města“. Toto právo Solnických bývalo jim potvrzováno všemi příštími držiteli a pány panství, jako pány z Pernštýna, knížetem Arnoštem, i pány Vlkanovskými.

Viděli jsme již dříve, že „Pan Benjamin z Vlkanova a na Solnici jim Solnickým, měšťanům svým poddaným s žádostí jich k užívání vystavováním piv bílých pustil jest na časy budoucí a stále krčmy své dědičné ve vsi Aujezdě, v městečku Skuhrově, na Velikém Auřině, tyž Malém Auřině, v Kvasinách, Litohradu, v Ještěticích, v Brocni, Lukavici, v Svinném dolejším, v Brocny...“ a v dalším se zavázal za sebe i své dědice, že budou povinni toho dbáti, aby „svrchu psaných vesnic krčmáři od jinud pivo kromě města Solnice nebrali a jich nešenkovali pod žádným způsobem vymyšleným“.

Přišla však Bílá hora a po ní nastal veliký a nebývalý útisk lidu i měst poddanských od nových, cizích držitelů

moci i zboží. Lid poddaný ani dříve nesměl si pivo sám vařit, nýbrž kupovati je od pánů, nyní však osud ten potkal i města poddaná. Ten tvrdý útisk pocítili i Solničtí, kterým jejich nový pán, Jindřich z Donína, mimo jiná jejich stará privilegia a výsady, zrušil a odňal také pivovar.

V stížné suplikaci Solnických k císaři mimo jiné čteme: „... správcové a služebníci téhož Pána pana Hendricha z Donína nejprve pivovaru našeho obecního sražíc zámek, pánve a kádi s obroučmi železnými i jinými případnostmi se ujali a z gruntu jej vyvrátíc k tvrzi v městě Solnici dílu pana Benjamína z Vlkanova vystavěti dali...“ Marné však byly supliky a odvolávání Solnických, jejich práva jim vrácena již nebyla.

Pivovaru a vaření piva nadále ujali se páni. V protikladu z roku asi 1662, a v popise IV. dílu panství nacházíme popis pivovaru při záměčku solnickém, z kamene postaveného se sladovnou; v něm ještě pánev váreční, silně opotřebovanou a přes sedmdesát let starou — onu pánev, kterou pán z Donína Solnickým násilím odňal. Počítalo se v oné taxě s vyčepováním 170 sudů piva ročně pro celé naše panství. V inventáři z roku 1653 jsme viděli, že „ve spilce piva na vejtav bylo sudův čtyřvěderních 4“ v zásobě. Koncem XVII. století, kdy díl ten přikupovali Karmelitáni k ostatním dílům panství, nacházíme při pivovaře zřízenou také vinopalnu.

Dalších zpráv o pivovaře solnickém nemáme; tím že Karmelitáni učinili sídlem úředním Kvasiny, kde také za tím účelem postavili nový zámek, ztratila Solnice, i panské budovy v ní, na svém významu. Tvrz solnická i budova pivovaru zchátraly, takže při tvrzi, která v hospodu přeměněna, zůstala nadále v provozu pouze vinopalna,

která byla Karmelitány dána do pronájmu držiteli „Zámečku“. Od těch dob, až do dob vlády rytíře Slivky, právo vrchnostenské na vinopalnu i pálenku (kořalnu) bylo obojí pronajímáno. Za dob vlády stát. nábož. fondu nalézáme, že byla pronajímána na období šesti let za roční činži. Tak činže z vrchnostenského práva palírny a výčepu činila 472 zlaté C. M., při čemž vrchnost i nájemce převzali další oboustranné závazky. Stejně tak bylo pronajato právo vinopalny za roční činži 41 zlatý C. M. Mimo to držitel vykoupného solnického „Zámečku“ měl právo v téměř hostinci míti vinný šenk, z něhož dle zvláštního kontraktu zapravoval ročně 20 zlatých.

Pro zajímavost si uvedeme kupní smlouvu „Zámečku“ z roku 1749, v archivu města Solnice se nalézající, kteroužto smlouvou hospodu onu od karmelitánské vrchnosti koupil solnický primátor Augustin Bek. Smlouva sama není zajímavá jenom tím, že se týká původního panského sídla v městě Solnici, později v hospodu přeměněného, ale také a hlavně tím, že nám z ní vysvětluje jakýsi řád a předpis, vrchností krčmáři daný, platný pro čepování piva a také i pro obsluhu hostů; řád ten platil a byl dán nejen pro tento hostinec, ale jistě i pro všechny ostatní krčmy na panství. V listině se praví:

„Smlouva o prodeji a koupi bývalého zámku, sídla Vlkanovských z Vlkanova v městě ležícího, dříve ke čtvrtému dílu Solnice patřícího, nyní však hospody „Zámeček“ zvané.

Já nížeapsaný P. frater Joannes Bernardus a Sancto Bonaventura t. č. představený převor slavného konventu Karmelitánů bosáků u sv. Marie Vítězné v král. Menším Městě pražském činím s Augustínem Bekem, t. č. primátorem smlouvu o prodání a od něho v našem městečku Solnici koupenou hospodu zvanou „Zámeček“, ležící ve čtverci se čtyř stran uzavřeném při barevně nyní postavené, se vším co se v něm dle inventáře nachází, s kouskem pozemku proti mlýnu

za zámek ležícím, který nyní laťovým plotem až k místu proti barevně, kde voda z příkopu mlýnského padá, hranici dělá.

Prodávám jmenovanému Augustinovi Bekovi nynějšímu primátoru městečka Solnice pro něho, jeho manželku, dědice a příští nápadníky s výhradou, že ani zmíněný kupec ani také jeho budoucí dědici bez předběžného vědomí jeho milostivé vrchnosti se neopovází zámček někomu jinému prodati.

Za druhé tomuto častěji jmenovanému kupci Augustinu Bekovi tuto hospodu zvanou Zámeček (s pekárnou v ní stojící, za které roční nájemné 4 zl. do našeho důchodu se odvádí) se vším inventářem a svršky jak leží a stojí za 400 zl. bez dalšího nějakého poplatku prodáváme a předáváme (další udržování budovy bude se díti na jeho vlastní náklad na což složí závavek 100 zl. a ročně 40 zl. až do vyjití kupní sumy platiti bude.

Protože častěji jmenovaný kupec, jenž výčep vína, který až do konce října 1749 jiný v pachtu měl, sám od 1. listopadu najal a právo má, kdekoli na své vlastní útraty víno kupovati a je zase zde prodávati, bude místo nájemného z převzaté pekárny odváděti hotově do našeho kvasinského důchodu plat pod jménem „nájemné z vína“ a to na dva termíny. Jeden o sv. Jiří 10 zl., druhý o sv. Havlu 10 zl., dohromady 20 zl.

Rovněž předávají se častěji jmenovanému kupiteli Augustinu Bekovi a jeho budoucím dědicům v užívání pozemky pod 8 korců vejsevku, ležící za městem Solnicí nedaleko lesa Dobrava, z nichž za každý korec ročně platiti se bude 24 kr., složí se tudíž v důchodě kvasinském o Vánocích 3 zl. 12 kr. a z louky pod dva vozy sena 2 zl. 18 kr., dohromady 5 zl. 30 kr.

Protože nynější kupec Augustin Bek a budoucí nástupci nejsou zavázáni platiti ani hostinskou ani pozemkovou daň, musí na své útraty potřebný led pro pivní sklepy opatřiti.

Poslušně se zavazuje, že bude c. k. hudební dávku 4 zl. 45 kr., jak se dříve z této hospody platila, v berním úřadě kvasinském platiti odkudž se na patřičné místo odvede.

Zavazuje se nyní i budoucně, aby nekupoval a nečepoval cizí kořalku, nýbrž aby ji bral od nájemců vrchnostenské pálenky, již kupující teď sám v pachtu má.

Abý kupující této vícekrátě jmenované hospody nemohl pro odběr piva byti soudně stíhán, nařizujeme našemu hospodářskému úřadu,

aby mu nedával na úvěr více než dva sudy piva, a což odebere nad to, aby si dal ihned zaplatiti. V opačném případě aby žádného piva nevydával, nýbrž je raději ve sklepě ležeti nechal.

Dále jakožto vrchnost nařizujeme častěji vzpomenutému kupiteli, jeho dědicům a nástupcům, aby zachovávali chvalitebný řád, aby všemohoucí Bůh nebyl urážen, předně lidmi podezřelými a nestoudnými, za druhé nebudiž trpěna zhoubná hra v karty a jiné podobné hry, při nichž nic jiného než nadávání a zlořečení povstává.

Za třetí nemíti spolků s pytláky, aby nám tím jakož i hospodářskému úřadu nebyly působeny zbytečné mrzutosti a odpovídání.

Za čtvrté zavazujeme kupujícího, aby jak s domácími tak i s cizími hosty tak zacházel, aby za své peníze byli lacino obslouženi, z čehož bude mítí užitek jak vrchnost tak majitel.

Za páté (bez zvláštní příčiny) zapovídáme v neděli a ve svátek pivo z našeho hospodářského úřadu nebo pivních sklepů (které s vlastním potahem nebo na vlastní útraty dlužno odvéztí) požadovati a odbíratí, proto že jest to proti třetímu přikázání božímu, a to pod trestem 1 zl. 10 kr. z každého sudu nebo jedné kopy mš.

Za šesté ještě přísně napomínáme k největší opatrnosti v příčině ohně, aby se ani kupujícímu ani jiným cis. kr. poplatníkům nějaká škoda nezpůsobila.

Za sedmé opět se připomíná, aby se koupená budova v dobrém stavu udržovala, aby později náklad na správu nebyl větší než dnes, kdy ji lacino v dobrém stavu a opravenou převzal a obdržel.

Ustanoveno pro pevnější utvrzení a dodržení dáti dvě stejně znějící smlouvy vyhotoviti a pečeti našeho slavného konventu zpečetiti a to tak, aby jedna uschována byla v našem kvasinském hospodářském archivu, druhou však dáti do rukou a opatrování častokráte jmenovanému kupiteli.

Dáno v Praze ve slavném konventu sv. Marie Vítězné na král. Menším městě, dne 1. listopadu 1749.

O někdejším pivovaře solnickém při záměcku se více nikde nemluví; v náhradu za solnický, postavili si mniši Bosáci, současně se stavbou nového zámku, ne-li dříve, nový pivovar při svém úředním sídle v Kvasínách, kde se nadále pro celé panství a všechny jeho krčmy a hos-

pody pivo vařilo. (O sládkovi z pivovaru kvasinského nacházíme zmínky již v soupise obyvatel z r. 1651, další zmínku v matrice solnické v roce 1656).

Nový vrchnostenský pivovar, blízko zámku a pod dvorem kvasinským při řece položený, měl v prvním poschodí byt pro sládku, sestávající ze dvou pokojů, kuchyně s dvěma komorami a prostornou předsíní. V přízemí pak nacházely se vlastní místnosti pivovaru se sladovnou a spilkou, vše pod jednou střechou. Původní měděná pánev s obsahem na osm sudů, byla v roce 1816 za vlády stát. fondu, nahrazena pánví novou s celým novým vnitřním zařízením, takže se pak za plného nálevu mohlo vařit 18 sudů $1\frac{1}{2}$ vědra.

Při hlavní budově pak byla zřízena lednice a pivní sklep. Mimoto patřila k pivovaru vrchnostenská bednárna, která mimo dílnu, měla byt pro bednáře o kuchyni a pokoji.

Ke konci vlády karmelitánské odebírali šenkýři našeho panství v úhrnu 463 sudy a 1 vědro piva ročně; o čtvrt století později, po přestavbě a znovuzřízení vnitřního pivovarského zařízení, odběr ten se zvýšil na úhrnné množství 566 sudů a $1\frac{1}{2}$ vědra piva. Podle šestiletého průměru za poslední časové období, podle zápisu z roku 1823, bylo vyčepováno: V hospodách, kde šenkýři byli zavázáni k odběru panského piva a kořalky, a to v Solnici, šenkýř na Zámečku 46 sudů $3\frac{1}{2}$ vědra, šenkýř na Nové hospodě 73 sudy $1\frac{1}{2}$ vědra, šenkýř Hruška v třetí solnické hospodě 37 sudů $\frac{1}{2}$ vědra, kvasinský šenkýř 20 sudů 3 vědra, brocenský 6 sudů $3\frac{1}{2}$ vědra, lukavický (slavěnský) 15 sudů $1\frac{1}{2}$ vědra a šenkýř v Císařské lázni 26 sudů $3\frac{1}{2}$ vědra, takže všichni smluvní šenkýři vyčepovali v úhrnu 227 sudů $1\frac{1}{2}$ vědra piva průměrně ročně. Šenkýři ostatních vesnic, kteří odebírali pivo z vrchno-

stenského pivovaru, avšak neměli závazek s vrchností, vyčepovali ročně: skuhrovský 33 sudy $\frac{1}{2}$ v., Bukovský (benátský) 9 sudů $1\frac{1}{2}$ v., malouřinský 14 sudů $1\frac{1}{2}$ v., velkouřinský 37 sudů $2\frac{1}{2}$ v., tisovecký 14 sudů, podolský 14 sudů 2 v., rasdorfský 7 sudů $1\frac{1}{2}$ v., jedlovský Libich 30 sudů $2\frac{3}{4}$ v., jedlovský Baumgärtner 24 sudy $1\frac{1}{2}$ v., kerndorfský 30 sudů $3\frac{3}{4}$ v., fridrichswaldský 53 sudy 1 v., železárna v Růž. huti 7 sudů a různí odběratelé 43 sudy $2\frac{3}{4}$ v., tedy celkem 339 sudů piva ročně: v úhrnu pak oněch zmíněných 566 sudů $1\frac{1}{2}$ vědra piva.

Šenkýři kontraktem zavázání, a to solniční, na Zámečku a Hruška, pak kvasinský a lukavický byli povinni pivo si dát přivést bez náhrady, naproti tomu solnický šenkýř na Nové a brocenský dostali náhradu na dovoz od sudu po $11\frac{1}{4}$ krejcaru.

Všichni krčmáři za starých dob naturální roboty, byli od jejího výkonu osvobozeni; dostávali pak od času nastalé robotní reluce na našem panství v r. 1786 (noví šenkýři a ti, kteří nebyli smlouvou vázáni, jak posléze uvidíme) od pivovaru poměrně jejich odběru vyměřenou střední náhradu, co mzdu dovozní z vrchnostenského důchodu.

Solnická t. zv. hospoda „Na zámečku“ platila pouze z vinného šenku v městečku Solnici ročně 20 zlatých. Jak jsme ve smlouvě již viděli, poněvadž její držitel dostal přiděleno 10 jiter a 790 čtv. sáhů rolí a 3 jitra 90 sáhů zahrady a luk, které nepodléhaly dani, měl si týž dovoz piva, jakož i ledu na svůj vlastní náklad obstarati.

Solnická „Nová hospoda“ platila ročně 16 zl. na činži. V prvních časech jejího zřízení užíváno k ní bylo něco polí a luk, bez činže, pouze za náhradu daní a zemských dávek. Později její vlastník dostával z vrchnostenských

lesů 10 sáhů měkkého dříví, které si sám na své útraty měl nechat dovézt. Dovož piva jakož i ledu obstarávala vrchnost na svůj náklad.

Kvasinská hospoda platila ročně 6 zlatých činže. Její držitel užíval k tomu 15 měřic vrchnostenských rolí, za roční dědičný úrok 7 zl. Týž dostával led od vrchnosti na její výlohy, avšak pivo si musel na svůj náklad dát dovézt.

Bročenská hospoda, která byla postavena na rustikálním pozemku, měla závazek, že bude čepovati vrchnostenské pivo; za to dostával její držitel náhradu od dovozu piva a to za sud 11 $\frac{1}{4}$ krejcaru od vrchnosti.

Lukavická, nebo t. zv. hospoda „Na slavěnce“, nebyla povinna žádnou činží, neboť její majitel obdržel hospodu náhradou za výměnu svého selského statku, který vrchnost svedla ke dvoru debřeckému.

Přiděleno k hospodě 15 měřic panských polí a kus louky, za roční činži 10 zlatých, která dle libovůle vrchnosti mohla býti zvýšena či snížena.

Dovož piva býval obstaráván potahy z vrchnostenského debřeckého dvora; po jeho rozdělení pak dostával šenkýř náhradu od vrchnosti za dovozní mzdu 15 krejcarů od sudu.

Hospoda „Císařská lázeň“, která byla zřízena na paměť císaře Františka II., byla v roce 1792 nově postavena a platila na činži ročně 20 zlatých. Z pozemků, k téže emfiteuticky přidělených 5 měřic 1 m. rolí a 2 měřic 9 m. luk, placeno ročně 5 zlatých 54 $\frac{1}{4}$ kr. V náhradu na dovoz piva dostával šenkýř 7 $\frac{1}{2}$ kr. za sud.

Tato hospoda byla zřízena v místech, kde kdysi bývala lázeň, postavená nad pramenem potůčku Vrchoviště, ze země vyvěrajícím u vrchnostenského lesa Vrchoviště. Při

zmínce o tomto potůčku řekli jsme již, že jeho voda, výborná k pití, bývala za parného léta neobyčejně chladná, takže hned u pramene nemohla být ani pita; za velkých zim pak byla vlaze teplá. Podle starých záznamů měla takový léčivý rozpouštějící účinek, že byla používána k děláni parní lázně; taková lázeň měla blahodárný a zdravý vliv na celý organismus, při čemž také léčila a mírnila dnové a reumatické bolesti. Počátkem 19. století však již nebyla vyhledávána a tak její používání i její léčivé vlastnosti upadly v zapomenutí. Snad by bylo dobře, kdyby se podjal někdo toho úkolu, podrobit vodu náležitěmu rozboru a zjistit její léčivé účinky — možná, že jednou Solnice, Ještětice či Kvasiny staly by se vyhledávaným lázeňským letoviskem, tím spíše, že okolí Vrchoviště je více než vhodné pro zřízení podobného podniku.

Jsem opravdu zvědav, ujme-li se někdo z mých čtenářů této nadhozené myšlenky a o věc a její uskutečnění se pokusí.

Třetí solnická hospoda, Václavem Hruškou v městě držená, měla povinnost podle kontaktu v měst. knihách solnických vtěleného, roční činži důchodu vrchnostenskému zapravovat a také na svůj vlastní náklad si dát dovézt pivo.

V tom kontraktu bylo také vtěleno a propůjčeno Václavu Hruškovi oprávnění ke zřízení řádného zájezdního hostince; avšak druhé dva solnické hostince proti tomuto oprávnění podaly rekurs. Ve vyřízení toho rekursu bylo těmž Václavu Hruškovi právo živnostenské, dekretem nejvyšší dvorní kanceláře z 3. IX. 1813 a od c. k. státní administrace statků ze 4. X. 1813 uděleno a potvrzeno, avšak pouze jako právo jeho osobní — ne na dům vložené.

Ostatní hospody na vesnicích neměly vůči vrchnosti žádné závazky, avšak vrchnost měla právo výčep piva na kohokoliv jiného podle své vůle přenést. Pivo do těchto hospod dovážet z cizích pivovarů nebylo samozřejmě dovoleno.

Dovozné od piva, totiž náhrada dovozného, byla po uskutečnění robotní reluce tak upravena, že z vrchnostenského důchodu bylo vypláceno šenkýři:

skuhrovskému místo původ.	15 kr.	nově	22 $\frac{1}{2}$ kr.
bukovskému	36 „	„	54 „
malouřinskému	36 „	„	54 „
velkouřinskému	45 „	„	1 zl. 7 $\frac{1}{2}$ „
tisoveckému	36 „	„	54 „
starohuťskému	54 „	„	1 „ 21 „
podolskému	54 „	„	1 „ 21 „
rasdorfskému	1 zl. 10 „	„	1 „ 45 „
jedlovskému	1 „ 20 „	„	2 „
kerndorfskému	2 „ 30 „	„	3 „
fridrichsvaldskému	2 „ 30 „	„	3 „

Ve starších dobách jsme se na našem panství setkali také s chmelnicemi a s robotou na chmelu, který byl pěstován pro domácí pivovary. Zdá se však, že později, asi při rozprodání panských dvorů, bylo od pěstování chmele upuštěno a ten kupován odjinud; nacházíme alespoň v poselném, vyplaceném v I. čtvrtletí r. 1812, že bylo vypláceno pivovarskému tovaryši cestovné — za cesty za nákupy ječmene a sladu.

Zbyla tak v Kvasínách pouze vzpomínka na chmel, dochovaná ve staré gruntovní knize v názvu jedné trati „Na chmelnici“.

SOLNÝ OBCHOD

Souvislost obchodu se solí v dobách pradávných, uvádí se jméno města Solnice samého, jsouc některými vykládáno tak, že v dávných dobách, v místech dnešního města, byl sklad soli — solnice, kteréž jméno přeneseno později na osadu, v místech oněch vzniklou.

Ponecháme historiku města samého konečný soud o těchto dohadech a povšimneme si blíže samotného solního obchodu, který opět náležel do výhradního práva vrchnosti, jež z něho měla značný příjem.

Za dob pozdějších, pokud máme zprávy, byl hlavní sklad soli v městě Hradci nad Labem, kde ji naše vrchnost za hotové kupovala a dovážela vlastními (rozuměj robotními) potahy do panského skladu, odkud teprve byla dodávána městu Solnici a ostatním vesnicím na panství. Takový obchod, Karmelitány zavedený, byl dosti značný; za vlády dědice jejich, stát. náboženského fondu, byla každá bečka soli z panské solnice prodávána za 7 zl. 40 kr. Průměrná spotřeba počítala se tehdy na město Solnici 87 beček, na ostatní vesnice 284 bečky. Vrchnostenský důchod vyplácel obci města, z každé bečky ve městě prodané, 6 krejcarů solního užítku, což činilo ze zmíněného množství 8 zlatých 42 kr. ročně. Vrchnost sama pak počítala, že čistý užitek z tohoto obchodu soli činí 164 zlaté 26 kr. ročně.

Ke konci vlády stát. náboženského fondu, jako mnoho jiných práv, bylo i právo solního obchodu propachtováno. Poslední takový nájem, na tři roky a pět měsíců uzavřený od 1. června 1823 do konce října 1826, vynášel ročně na činži 59 zlatých 24 kr. C. M., a to z dolní části panství 40 zlatých, z horní pak 19 zl. 24 kr.; přibližně tedy třetí díl výnosu ze solního obchodu dřívějšího, samotnou vrch-

šená lesní těžba, samozřejmě závislá na robotnické práci, dala pak, za Karmelitánů, základ pro lesní robotu, t. j. kácení dříví, výrobu paliva a plavení všeho dříví po řece dolů ke Kvasinám a k Solnici. Je však ještě jedna věc pozoruhodná. A sice ta, že lze pozorovati v hospodářství lesním na našem panství zajímavý obrat.

Původní všecka těžba se dala v lesích dolní části panství, které byly snadno přístupné; těžba dříví v lesích horních konána jenom nahodile pro potřeby stavební, a pro nevelikou potřebu otopu poddaných vesnic, které z hlavní míry využívaly bohatství odpadového dříví z vývrátů, souší, klestu a křovin, takže podstata dřevní v horských lesích byla, jak jsme již výše řekli, úplně nedotčena.

Za dob pozdějších však, za vlády Karmelitánů, nacházíme poměr ten docela opačný; dolní lesy předchozím bezplánovitým kácením hodně vytěžené, ba přetěžené, ponechány pro nahodilou těžbu dříví stavebního, a veškerá pravidelná těžba dřeva palivového konána v lesích horských. Zejména na svazích lesů Poříče, táhnoucích se od Skuhrova až po Mnichovou a dále v lesích rozkládajících se od Hutí a Jedlové k Podolí a oběma Uřínům.

Lesy na nejvyšších kopcích nad Jedlovou a Rasdorfem, na Maruši, Lotznu a Kreislu nebyly těženy vůbec a ponechány v původním pralesním stavu, poněvadž byly, jako porosty pohraničních hor, určeny krajským hejtmanem na ochranu hranic země. Proto také vesnice v nich položené, Kerndorf a Grünborn nebyly jako ostatní horské vesnice povinny robotou dřevní, nýbrž musely docházet za robotou až ke dvoru debřeckému. Tato povinnost jim byla později, z milosti karmelitánské vrchnosti prominuta, připadlo jim však za povinnost udržovat ve sjízdném stavu silnice, cesty a přejezdy na kunštátské straně.

Přehled o tom, jak byla rozsáhlá spotřeba palivového dříví, vychází nám z urbáře roku 1772 sdělaného. Z něho vidíme, že proti vesnicím dolní části panství, robotujícím u dvorů, všechny horské vesnice byly zaměstnány robotou v panských lesích, která činila, dle našeho výpočtu a sestavení podle údajů zmíněného urbáře, v úhrnu do roku 1.558¹/₂ sáhu dříví — téměř výhradně paliva.

Z toho vyrobeno v úhrnném množství sáhů dříví:

v horské části panství:		Sáhů dříví	v dolní části panství:		Sáhů dříví
Velký Uřín	318		Kvasiny	60	
Bělá	100		Ještětice	4	
Podolí	80		Litohrad	21	
Malý Uřín	104		Skuhrov	34	
Tisová	278		Hraštice	18	
Buková	124		Debřece	16	
Benátky	145		Lukavice	10	
Jedlová	139 ¹ / ₂		Proloh	8	
Hutě	36		Rybníčky	10	
Píčberk	4		Svinná	29	
			Brocná	16	
			Viska	4	
v úhrnu . . .		1.328 ¹ / ₂	v úhrnu . . .		230

A tento veliký rozdíl v robotní povinnosti udává nám také současně poměr, v jakém se těžba v panských lesích prováděla. Byl ten poměr takový, že horské vesnice vyráběly celkem 1.328¹/₂ sáhu, čili 85% vsí těžby, dolní vesnice pak jenom 230 sáhů, čili 15% veškeré těžby.

Zatím co horské vesnice, které byly určeny převážně k robotě v lesích, pracovaly výhradně od jara do podzimu, neboť přes zimu nebylo možno vůbec pracovat pro veliké množství sněhu, který již v listopadu napadal

Leč ani tato úprava dlouho nestačila. S rozvojem vesnic, s přibýváním obyvatelů a s konečným pokatoličením všeho obyvatelstva, bylo nutno farnost solnickou opětovně rozdělit. Byla tak zřízena nová fara při kostele skuhrovském a dosazen sem na trvalo nový duchovní správce, jemuž svěřeny v péči okolní vesnice. Stalo se zřízení to v roce 1786, v posledním roce vlády Karmelitánů nad panstvím solnickým a farností rozděleny mezi kostely solnický, skuhrovský a uřínský tak, jak až do dnes se nachází.

Po odchodu faráře Bohatce na faru uřínskou spravoval farnost solnickou farář Antonín Ad. Suttitz, od roku 1752 Ignác T. Marcotius, roku 1762 Jan Jos. Holub, 1792 Emanuel Kytka, r. 1794 Inocenc Varhaník, roku 1796 Karel Nešpor, po něm Augustin Kraus, roku 1803 Václav Pivečko, 1809 Jan Peiker, pak Jan Šourek, roku 1814 Václav Snětivý, r. 1823 František Lorenc, který farářoval na Solnici po celou dobu vlády Slivkovy.

Prvním farářem skuhrovským byl Václav Merwarth, pak v roce 1807 Jan Špatenka, posléze 1813 Josef Rubín, který vedl duchovní správu až do roku 1853.

Pod duchovní správu při farním kostele solnickém, náleželo město Solnice, vesnice Litohrad a dolní část Kvasin, $\frac{1}{4}$ hodiny cesty od kostela vzdálené, pak ves Ještětice s N. dvorem, $\frac{3}{4}$ hodiny cesty vzdálená.

Far. kostelu ve Skuhrově náležely, mimo městys, vsi Hraštice na $\frac{1}{4}$ hod., horní část Kvasin s Hamernicí, pak Svinná, Rybníčky a Debřece na $\frac{1}{2}$ hodiny, a konečně Brocná, Proloh, Nová Ves a Píčberk, $\frac{3}{4}$ hodiny cesty od kostela vzdálené.

K farnímu kostelu ve Velkém Uříně, mimo tu ves, náležely vesnice Malý Uřín, Tisovec a Podolí na $\frac{1}{2}$ hod.

cesty, Bělá, Hutě, Buková na $\frac{3}{4}$ hod., Benátky na 1 hod. a konečně Rasdorf na $1\frac{1}{2}$ hodiny cesty od kostela vzdálený.

K filiálnímu kostelu jedlovskému, kde každou třetí neděli služby boží konány od faráře dešenského, náležela ves Jedlová, kol kostela v okruhu na prům. vzdálenost $\frac{1}{2}$ hodiny cesty rozložená.

Majetek kostelů, podporovaných jak vrchností, jako patronem, tak i poddanými, utěšeně vzrůstal. Nacházíme počátkem 19. století, že kostely naše měly jmění dosti značné.

Majetek kostela v Solnici na aktivním kapitálu v cenných papírech, na úrocích od $3\frac{1}{2}$ do 5 ti procent uložený, činil 254 fr. 53 $\frac{1}{2}$ kr., na nedoplatech a j. platech 15 fr. 15 kr. Pozemků k těmž kostelu náleželo 6 jiter a 1 s. rolí v ceně 755 fr. 40 kr., 3 jitra 297 s. luk v ceně 320 fr., 4 jitra 1246 s. lesů v ceně 137 fr. 30 kr. Při tom užitek, t. j. výnos z lesa sloužil kostelu, z ostatních pozemků pak faráři. Nadačního jmění k těmž kostelu v cenných papírech a u jednotlivců na úrok uloženého bylo celkem za 2.518 fr. 30 kr.; v pozemcích 3 jitra 1577 s. rolí v ceně 670 zl., a 467 sáhů luk v ceně 20 zl.

Kostelu skuhrovskému náleželo na kapitálu v cenných papírech a u soukromníků na úrok uložených celkem 9.020 zl. 5 $\frac{1}{4}$ kr. a na platech lhůtních 166 zl. 54 $\frac{1}{4}$ kr. K tomu jmění v pozemcích 39 jiter 1488 s. rolí v ceně 3000 zl. a 2 jitra 1418 s. luk v ceně 125 zl.; obojí bývaly pronajaty za roční činži a plat extraordinaria, které kol r. 1800 na pachtu vynášely ročně 114 zl. 15 kr. K tomu náleželo dále 10 jiter 606 sáhů lesa v ceně 225 zlatých.

Jmění kostela uřínského pozůstávalo z cenných papírů a hotovostí v sumě 1.618 zl. 55 $\frac{1}{2}$ kr. a z pozemků: